

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
“ _____ ”
_____ 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи конфліктології

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки 6.010106 «Соціальна педагогіка»

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність _____

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення Інститут людини

(назва інституту, факультету, відділення)

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма «Основи конфліктології»
для студентів за напрямом підготовки 6.010106 «Соціальна педагогіка»

Розробники: Терещенко Марія Вікторівна, кандидат психологічних наук,
старший викладач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології.
Власенко Інна Анатоліївна, кандидат психологічних наук, викладач кафедри
загальної, вікової та педагогічної психології.

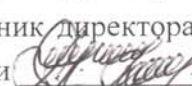
Робочу програму схвалено на засіданні кафедри загальної, вікової та
педагогічної психології

Протокол від «30» серпня 2016 року №1

Завідувач кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

_____ (Сергєєнкова О.П.)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи Інституту
людини Н. А. Клішевич

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сьогодні зайве доводити, що наука, пов'язана з вивченням конфліктів, має право на існування. До проблем виникнення і ефективного вирішення конфліктів виявляють великий інтерес не лише професіонали у сфері психології і соціології, але й політики, керівники, педагоги, соціальні робітники, тобто, всі ті, хто у своїй практичній діяльності пов'язані з проблемою взаємодії з людьми. Тому на етапі реформування національної вищої освіти набуває практичного значення питання впровадження основ конфліктології в систему підготовки кадрів, зокрема соціальних педагогів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є ідеальна модель конфліктної взаємодії, її теорія, основою якої виступає понятійний апарат з центральною ланкою – категорією конфлікту.

Засобами для досягнення мети курсу є лекційний виклад змісту психологічних знань, які ознайомлюють студентів зі структурою та різними видами конфліктів, системою психологічних явищ, що обумовлюють роботу з конфліктними ситуаціями та конфліктами, самостійна робота студента, що перевіряється у співпраці з викладачем на індивідуальних заняттях, а також практичних заняттях, де студент набуває навичок застосування теорій в майбутній професійній діяльності.

«Основи конфліктології» як нормативна навчальна дисципліна має тісний зв'язок з дисциплінами професійно спрямування, а саме: вікова, педагогічна психологія, психологічне консультування, психодіагностика, історичні, соціологічні науки.

Теми, запропоновані в програмі, відповідають внутрішній логічній структурі предмету і одночасно розкривають значення знань з конфліктології в житті людини і в майбутній професійній діяльності.

Після вивчення дисципліни *студенти повинні знати:*

- Розвиток конфліктологічних ідей за час існування людства;
- Закономірності, функції, принципи та методи конфліктології;

➤ Елементи внутрішнього та зовнішнього впливу на конфліктні ситуації;

➤ Основи динаміки процесу розвитку конфліктів;

➤ Теорії механізмів виникнення конфліктів;

➤ Методи діагностики та аналізу конфліктів;

➤ Прийоми і методи профілактики конфліктів;

➤ Специфіку форм управлінських конфліктів;

➤ Методи та засоби забезпечення ефективного управління конфліктами.

Після вивчення дисципліни студенти *повинні уміти*:

➤ Діагностувати і аналізувати конфлікт з визначенням основних конфліктологічних понять;

➤ Застосовувати адекватні моделі поведінки особистості в конфліктній взаємодії за ситуаційним підходом.

Обсяг курсу «Основи конфліктології», відведено до навчального плану, становить 72 год., із них 16 год. – лекції, 12 год. – практичні заняття, 40 год. – самостійна робота, 4 год. – модульний контроль.

Форма підсумкового контролю – залік.

**СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ КОНФЛІКТОЛОГІЇ»**

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність / рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>очна (денна) форма навчання</i>	<i>заочна (дистанційна) форма навчання</i>
Кількість кредитів - 2	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність 6.010106 «Соціальна педагогіка»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		3	
Індивідуальне науково-дослідне завдання – 0		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		5	
Тижневих годин для очної (денної) форми навчання: аудиторних – 2	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Лекції	
		16 год.	
		Практичні	
		12 год.	
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		40 год.	
		Модульний контроль	
		6 год	
Вид контролю:			
	залік		

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних:	лекцій	практичних, семінарські	лабораторні	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I. Загальна теорія конфлікту								
1.	Становлення конфліктології. Поняття конфлікту.	12	4	2	2		8	
2.	Види конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації..	15	7	4	2		9	
3.	Управління конфліктами. Вирішення конфліктної ситуації.	17	7	4	2		9	2
Разом:		44	18	10	6	-	26	2
Змістовий модуль II. Сімейні, педагогічні та інші конфлікти								
4.	Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення.	9	5	2	2		5	
5.	Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення.	9	5	2	2		5	
6.	Конфлікти в організації та шляхи їх вирішення	10	4	2	2		4	2
Разом:		28	14	6	6	-	14	2
Всього за навчальним планом:		72	32	16	12	-	40	4

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль I. Загальна теорія конфлікту

Тема 1. Становлення конфліктології. Поняття конфлікту (2 год).

Конфліктологія як наука. Об'єкт і предмет конфліктології. Наукове визначення конфлікту та його ознаки. Структурна модель конфлікту. Динаміка конфлікту. Конструктивні та деструктивні функції конфліктів. Причини конфліктів. Конфліктогени та їх класифікація. Особистісна складова конфлікту. Особистісні та об'єктивні фактори виникнення конфлікту.

Тема 2. Види конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації (4 год).

Класифікація конфліктів. Внутрішньоособистісні конфлікти та їх особливості (за З. Фрейдом, К. Левінім, К. Роджерсом, А. Маслоу, В. Франклом, О.М. Леонтьєвим, К.Хорні, Е. Фроммом). Попередження і вирішення внутрішньоособистісних конфліктів. Міжособистісні конфлікти та їх властивості, інші види конфліктів (горизонтальні, вертикальні, духовні, матеріальні тощо). Конфлікти групові та між особистістю і групою; межі конфліктів (просторові, часові, суб'єктні). Реакція людини на проблеми які виникають. Уникнення конфлікту (механізми внутрішнього захисту), боротьба, діалог.

Тема 3. Управління конфліктами. Вирішення конфліктної ситуації (4 год).

Процес діагностики та прогнозування конфлікту. Зміст процесу управління конфліктами (прогнозування, запобігання і стимулювання, регулювання, розв'язання). Участь третьої сторони у розв'язанні конфліктів. Посередництво психолога у вирішенні конфлікту. Психологічне консультування. Профілактика конфліктів і її напрями. Конструктивна поведінка в конфліктах у дитячому віці. Розвиваюча програма для школярів. Урахування в колективі гендерних і вікових відмінностей як чинник запобігання конфліктам.

Змістовий модуль II. Сімейні, педагогічні та інші конфлікти

Тема 4. Психологічний аналіз притиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення (2 год)

Особливості педагогічного конфлікту. Ознаки педагогічного конфлікту. Протиріччя і конфліктні ситуації в педагогічній взаємодії та способи їх регулювання. Стили взаємин (стійкий позитивний, стійкий негативний, пасивно негативний, пасивно позитивний). Емпіричні невербальні індикатори прояву ставлення студента до викладача. Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічного конфлікту у взаєминах викладачів і студентів. Помилки викладачів у стилі керівництва. Форми конфліктної поведінки студента.

Тема 5. Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення (2 год)

Особливості поведінки, стилів реагування та вирішення конфліктів у сім'ї як перший зразок взаємодії у конфліктній ситуації. Первинні та вторинні здібності як можлива основа сімейних конфліктів. Незадоволення потреб у сім'ї, неузгодженість сімейних ролей, функцій, низький рівень адаптації та сумісності як чинники виникнення конфліктів. Феномени взаєморозуміння та прощення у сімейних взаєминах. Необхідність психологічної допомоги при сімейних конфліктах. Особливості сімейної, батьківської та партнерської груп при вирішенні конфліктів.

Тема 6. Конфлікти в організації (2 год)

Особистість у психології управління. Влада як соціальний інститут та інструмент управління. Влада як ресурс керівника. Керівник (лідер) як об'єкт психологічного дослідження. Якості і риси керівника. Управлінські ролі керівника. Психологія впливу керівника на підлеглих як вияв його влади й авторитету в організації. Корупція – фактор конфліктності влади й народу. Соціально-психологічний клімат у колективі. Проблема статі в управлінні.

IV. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття № 1 Сутність, структура і види конфліктів (2 год)

- Визначення, ознаки конфлікту; зв'язок з іншими науками.
- Методи вивчення конфлікту.
- Структура конфлікту.
- Історія становлення конфліктології;
- Динаміка конфлікту.
- Причини конфлікту (об'єктивні чинники та особистісні елементи).
- Функції конфлікту (конструктивні: загальні та особистісні; деструктивні: загальні та особистісні).

Література

1. Берн Э. Игры, в которые играют люди. – СПб.: Университетская книга, 1998.
2. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: Питер, 2002.
3. Гришина Н.В. Психология конфликта: Хрестоматия. – СПб.: Питер, 2001. – 448с.
4. Громова О.Н. Конфликтология: Курс лекций. – М.: ЭКМОС, 2000. – 320с.
5. Денисенко І.Д., Ковальова І.О. Конфлікт та спілкування? Теорія і практика створення позитивного іміджу сучасного педагога Навч.посіб. – Харків: Константа, 2001. – 100с.
6. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер. 2000. – 368с.
7. Зеркин Д.П. Основы конфликтологии: Курс лекций. – Ростов на Дону: Феникс 1998.
8. Кампони В., Новак Т. Сам себе психолог. – СПб.: Питер, 1998.
9. Козырев Г.И. Введение в конфликтологию. – М.: Владос, 2001. – 176с.
10. Конфликтология /Под ред. А.С.Кармина. – СПб.: Лань, 1999.
11. Конфліктологія: Підруч. Для студ. Вищ. Навч. Зал./ Л.М.Герасіна, М.І.Панов, Н.П.Осіпова та ін. За ред. Проф.. Л.М.Герасіної та М.І.Панова. – Харків: Право, 2002. – 256с.
12. Линчевский Э.Э. Контакты и конфликты. – М.: Экономика, 2000.
13. Ложкин Г.В., Порякель Н.И. Практическая психология конфликта: Учеб. пособие. – Киев: МАУП, 2000. – 256с.

Семінарське заняття № 2 Види конфліктів

1. Класифікація конфліктів.
2. Розуміння конфліктів за наступними авторами:
 - З. Фрейдом;
 - К.Хорні;
 - К. Юнгом;

- Е. Фроммом;
- Е. Берном;
- К. Левіним;
- В.С. Мерліним;
- М. Дойча;
- К. Роджерсом;
- А. Маслоу;
- В. Франклом;
- О.М. Леонтьєвим;
- іншими.

Література

1. Зеркин Д.П. Основы конфликтологии: Курс лекций. – Ростов на Дону: Феникс 1998.
2. Берн Э. Игры, в которые играют люди. – СПб.: Университетская книга, 1998.
3. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология: Учеб. Для вузов. – М.: ЮНИТИ, 1999.
4. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: Питер, 2002.
5. Громова О.Н. Конфликтология: Курс лекций. – М.: ЭКМОС, 2000. – 320с.
6. Денисенко І.Д., Ковальова І.О. Конфлікт та спілкування? Теорія і практика створення позитивного іміджу сучасного педагога Навч. посіб. – Харків: Константа, 2001. – 100с.
7. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер. 2000. – 368с.

Семінарське заняття № 3

Виникнення конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації (2 год)

1. Виникнення конфліктів: стратегії реагування (захисні механізми; боротьба, ухиляння, діалог)
2. Конфліктна взаємодія (мотиви і цілі учасників, моделі розвитку міжособистісної конфліктної ситуації);
3. Вирішення конфліктів.
 - a. Психодіагностика та прогнозування конфліктів.
 - b. Посередник у системі розв'язання конфліктів.
 - c. Переговори – універсальний метод розв'язання конфліктів.
 - d. Урахування в колективі гендерних та вікових відмінностей як чинник запобігання конфліктів.
4. **Практичне завдання:** у ходжній літературі (або приклади з життя) обрати конфліктну ситуацію. Проаналізувати її за наступними критеріями:
 - вид конфлікту;
 - причини;
 - функції;
 - динаміка конфлікту;

- стилі взаємодії у конфлікті;
- можливі шляхи розв'язання конфлікту.

Література

1. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: Питер, 2002.
2. Гришина Н.В. Психология конфликта: Хрестоматия. – СПб.: Питер, 2001. – 448с.
3. Денисенко І.Д., Ковальова І.О. Конфлікт та спілкування? Теорія і практика створення позитивного іміджу сучасного педагога Навч.посіб. – Харків: Константа, 2001. – 100с.
4. Джеймс М., Джонгард Д. Ражденные выигрывать. Трансакционный анализ с гештальт-упражнениями.-М., 1993.
5. Донченко Е.А., Титаренко Т.М. Личность: конфликт, гармония.- К., 1987.
6. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер. 2000. – 368с.
7. Зигерт В., Ланг Л. Руководить без конфликтов. – М.: Экономика, 1990.
8. Зимбардо Ф., Лайппе М. Социальное влияние.-СПб., 2000.
9. Ложкин Г.В., Повякель Н.И. Практическая психология конфликта: Учеб. пособие. – Киев: без поражения.-М., 1990.
10. Фрейд З. Психология «Я» и защитные механизмы.-М., 1992.
11. Хорни К. Ваши внутренние конфликты. – СПб.: Лань, 1997.

Семінарське заняття № 4 Конфлікт у педагогічній взаємодії (2 год)

1. Протиріччя і конфліктні ситуації в педагогічній взаємодії та способи їх регулювання;
2. Характеристика педагогічного конфлікту;
3. Умови запобігання та шляхи вирішення педагогічного конфлікту у взаєминах викладачів і студентів;
4. Особливості навчання вирішенню педагогічних конфліктів.
5. **Питання для дискусії:**
 - Коли і в кого не виникає протиріч і бар'єрів у спілкуванні?
 - Педагоги говорять, що кількість конфліктів у закладах освіти збільшилася. Які можливі причини цього явища, якщо це так?
 - Чи бувають конфлікти які не можна вирішити у педагогічній взаємодії?
 - Розробіть власні поради щодо того як готувати студентів до вирішення конфліктів.

Згадайте з власного досвіду, чи виникали бар'єри спілкування (конфлікти) під час Вашого навчання між викладачем і студентом? Дайте психологічний аналіз причин їх виникнення. Наскільки психологічно доцільно вони були вирішені?

Література

1. Булах І.С., Долинська Л.В. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів: Навчально-методичний посібник. – К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2002. – 114 с.
2. Лукашенок О. Н. Конфликтологический этюд для учителя. – М.: Рос. пед. агентство, 1998. – 80 с.
3. Рыбакова М. М. Конфликты и взаимодействие в педагогическом процессе. – М.: Просвещение, 1991. – 128 с.
4. Станкин М. И. Если мы хотим сотрудничать...: Книга для преподавателей и воспитателей. – М.: Изд. центр Академия, 1996. – 384 с.
5. Фокин В. А. Динамическая модель конфликта // Вестник МГУ, серия 14: Психология. – 1996. – №3. – С. 45-50.
6. Хасан Б. И. Конструктивная психология конфликта. – СПб.: Питер, 2003. – 250 с.
7. Юрченко В.І. Вплив взаємин між студентами і викладачами на «Я – концепцію» майбутнього вчителя // Освіта і управління. – 1997. – №1. – С. 119-123.
8. Юрченко В.І. Оцінні ставлення в педагогічній взаємодії // Освіта і управління. – 1998. – № 4. – С. 91-98.

Семінарське заняття № 5 Конфлікти в організації (2 год)

1. Особистість у психології управління.
2. Влада як соціальний інститут та інструмент управління.
3. Соціально-психологічний клімат у колективі.
4. Проблема статі в управлінні.
5. Поради управлінцю в процесі спілкування (правила ведення діалогу; виступ перед негативно налаштованою аудиторією).

Література

1. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: Питер, 2002.
2. Гришина Н.В. Психология конфликта: Хрестоматия. – СПб.: Питер, 2001. – 448с.
3. Денисенко І.Д., Ковальова І.О. Конфлікт та спілкування? Теорія і практика створення позитивного іміджу сучасного педагога Навч.посіб. – Харків: Константа, 2001. – 100с.
4. Джеймс М., Джонгард Д. Ражденные выигрывать. Трансакционный анализ с гештальт-упражнениями.-М., 1993.
5. Донченко Е.А., Титаренко Т.М. Личность: конфликт, гармония.- К., 1987.
6. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер. 2000. – 368с.
7. Зигерт В., Ланг Л. Руководить без конфликтов. – М.: Экономика, 1990.
8. Зимбардо Ф., Ляйппе М. Социальное влияние.-СПб., 2000.
9. Кампони В., Новак Т. Сам себе психолог. – СПб.: Питер, 1998.
10. Конфликтология /Под ред. А.С.Кармина. – СПб.: Лань, 1999.

Семінарське заняття № 6 Сімейні конфлікти (2 год)

1. Причини виникнення сімейних конфліктів.
2. Феномен прощення у сімейних стосунках.
3. Характеристика взаєморозуміння у сім'ї.
4. Тренінг позитивної сімейної психології.
6. **Практичне завдання:** Наведіть приклад сімейного конфлікту та проаналізуйте усі його особливості.
7. Розробіть власні рекомендації щодо нормалізації подружньої взаємодії, попередженню конфліктів з підлітками та переходу сімейної сварки у конфліктну ситуацію.

Література

1. Андреева Т.В. Психология семьи : Учебное пособие. – СПб.: Речь, 2007.
2. Пезешкиан Н. Позитивная семейная психотерапия: семья как терапевт. - М.: Семья, 1993.
3. Пезешкиан Н. Психотерапия повседневной жизни: тренинг разрешения конфликтов. – СПб.:Речь, 2004. – 288с.
4. Фромм Э. Искусство любить / Эрих Фромм. – СПб.: Азбука, 2002. – 221с.
5. Шнейдер Л.Б. Психология семейных отношений. Курс лекций. - М.: Апрель-Пресс, Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2000. - 512 с. (Серия «Кафедра психологии»).
6. Эйдемиллер З.Г., Добряков И.В., Никольская И.М. Семейный диагноз и семейная психотерапия. Учебное пособие для врачей и психологов. - СПб.: Речь, 2003, 336 с, илл.
7. Эйдемиллер З.Г., Юстицкис В.В. Психология и психотерапия семьи. - 2-е изд., расшир. и доп. - СПб.: Питер, 2000. - 656 с: ил. - (Серия «Мастера психологии»).

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

За вибором студента прочитати одну із запропонованих книг, написати есе та бути готовим до співбесіди по змісту роботи.

1. Берн Э. Игры, в которые играют люди, люди, которые играют в игры.-М., 1997.
2. Головаха Е.И., Панина Н.В. Психология человеческого взаимопонимания.-К., 1989.
3. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: Питер, 2002.
4. Стюарт Й. Жизненный сценарий [Электронный ресурс] / Й. Стюарт, В. Джонс – М., 1987. – Режим доступа до книги: <http://www.psyinst.ru>.
5. Фрейд З. Психология «Я» и защитные механизмы.-М., 1992.
6. Хорни К. Ваши внутренние конфликты. – СПб.: Лань, 1997.
7. Чалдини Р. Психология влияния.-СПб., 1998.

VI. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

VII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. опорні конспекти лекцій;
2. навчальні посібники;
3. робоча навчальна програма;
4. тестові контрольні завдання тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;

VIII. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Основи конфліктології» – це вид науково-дослідної роботи бакалавранта, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ анотація прочитаної додаткової літератури з курсу;
- ✓ повідомлення з теми, рекомендованої викладачем;
- ✓ повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні тенденції у розвитку психодіагностики чи психотерапії, самостійні дослідження;
- ✓ Теоретико-методологічне дослідження у вигляді реферату.

Орієнтовна структура ІНДЗ – теоретико-методологічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Таблиця 8.1

Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-теоретичне дослідження у вигляді реферату)

№ З/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	9
2.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	9
3.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	12
Разом		30 балів

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Типи конфліктних ситуацій в управлінській діяльності менеджера.
2. Психологічні характеристики безконфліктних й конфліктних стилів управління.
3. Менеджер і його роль в регулюванні між особового конфлікту в колективі.
4. Управління конфліктом: етапи, зміст, методи.
5. Поняття, типи та методи блокування конфліктогенів.

6. Соціологічні теорії конфлікту.
7. Ситуаційний та когнітивістський підходи у психологічному вивченні конфлікту.
8. Соціально-психологічний клімат в колективі та його вплив на конфліктність.
9. Напрями формування оптимального соціально-психологічного клімату в колективі.
10. Конструктивні та деструктивні конфлікти.
11. Засоби подолання конфліктності у взаєминах керівника і підлеглих.
12. Емоційний стан особистості менеджера і конфліктні ситуації.
13. Творчість та внутріособистісні конфлікти.
14. Рольові конфлікти та їх подолання.
15. Методи аналізу міжособистісних конфліктів.
16. Динаміка міжособистісних конфліктів.
17. Методика складання психологічної характеристики конфлікту.
18. Професійна переорієнтація як форма вирішення внутріособового конфлікту.
19. Внутрішній конфлікт особистості в кризовому суспільстві.
20. Особливості подолання конфліктів творчою особистістю.
21. Конфлікт як засіб регуляції міжособистісних відносин.
22. Стель індивідуальної поведінки в конфліктній ситуації.
23. Міжособові комунікації (взаємини) і їх вплив на успішність проведення ділових переговорів.
24. Особистісні чинники конфліктів в організації.
25. Міжгрупові конфлікти та їх особливості.
26. Вплив рівня розвитку комунікативних навичок на попередження конфліктів.
27. Засоби запобігання конфліктній ситуації в організації.
28. Структура і форми прояву конфліктної ситуації в між особовій взаємодії.
29. Гендерні та вікові відмінності в системі управління конфліктам
30. Психологічні основи розв'язання міжособистісних конфліктів.
31. Розум та свідомість як фактор конфліктності і безконфліктності.
32. Попередження і розв'язання виробничих конфліктів.
33. Проблеми стилів керівництва в управлінні конфліктами.
34. Влада та конфлікти в організації.
35. Вдосконалення практики психолого-управлінського консультування.

36. Сучасні типології конфліктних особистостей.
37. Психологічні особливості людини як передумови конфліктності особистості.
38. Соціально-трудова конфлікти і способи їх розв'язання.
39. Соціальне партнерство в розв'язанні трудових конфліктів.
40. Управління стресами та конфліктами в організації.
41. Внутрішньоособистісний конфлікт та шляхи його подолання.
42. Міжетнічні конфлікти. Їх природа та типологія.
43. Конфлікти в науковому колективі.
44. Політичний конфлікт та його причини.
45. Методи визначення причин конфліктної поведінки.
46. Переговори та їх роль у вирішенні конфліктів.
47. Технології переговорів та посередництва у вирішенні конфліктів.
48. Соціальна природа конфлікту.
49. Трудовий арбітраж в вирішенні конфліктів.
50. Нормативно-правове забезпечення для вирішення соціально-трудова конфліктів.

ІХ. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Основи конфліктології» оцінюються за європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100 (рейтингові показники успішності подані у Таблиці 9.1).

Таблиця 9.1

Рейтингові показники успішності у ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок

D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у табл. 9.2.

Таблиця 9.2.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного та підсумкового контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1	Відвідування лекцій	8
2	Практичні заняття	66
3	Самостійна робота	20
4	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	30
5	Модульні контрольні роботи	50
6	Загальна максимальна кількість поточних балів	174
7	Коефіцієнт	1,74
Підсумковий рейтинговий бал		100

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; конспект, реферат.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Х. Рекомендована література

Основна:

1. Андреев В.И. Конфликтология / Искусство спора, ведения переговоров, разрешения конфликтов /.-М., 2005.
2. Гришина Н.В. Психология конфликта. – СПб.: Питер, 2002.
3. Берн Э. Игры, в которые играют люди, люди, которые играют в игры.-М., 2005.
4. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. – СПб.: Питер. 2000. – 368с.
5. Пірен М.І. Основи конфліктології.-К., 1997.
6. Словник-довідник термінів з конфліктології / За ред. Пірене М.І., Ложкіна Г.В.-Чернівці-Київ, 1995.
7. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности.-М., 1994.
8. Хорни К. Ваши внутренние конфликты. – СПб.: Лань, 1997.

Додаткова:

9. Андреева Т.В. Психология семьи. – СПб.: Речь, 2007.
10. Бернс Р. Развитие Я- концепции и воспитание.-М., 1988.
11. Крайг Г. Психология развития.-СПб., 2000.
12. Леонград. Акцентуированные личности.-К., 1989.
13. Пезешкиан Н. Психотерапия повседневной жизни: тренинг разрешения конфликтов. – СПб.:Речь, 2004. – 288с.
14. Хасан Б. И. Конструктивная психология конфликта. – СПб.: Питер, 2003. – 250 с.
15. Чалдини Р. Психология влияния.-СПб., 2008.
16. Эйдемиллер Э.Г., Юстицкис В. Психология и психотерапия семьи.-СПб., 1999.
17. Юнг К. Архетип и символ.-М., 1991.
18. Юрченко В. І., Подоляк Л. Г. Психологія вищої школи.-Київ., 2006.

Навчально-методична карта дисципліни «Основи конфліктології»

Разом: 72 год., лекції – 16 год., практичних, семінарських занять – 12 год., самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 4 год.

Загальна к-сть балів – 174. Коефіцієнт 1,74. Форма контролю – залік.

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		
Назва модуля	Загальна теорія конфлікту			Сімейні, педагогічні та інші конфлікти		
Кількість балів за модуль	63			81		
Лекції	I	II	III	IV	V	VI
Теми лекцій (1 бал відвідування)	Становлення конфліктології. Поняття конфлікту. (1)	Види конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації. (2)	Управління конфліктами. Вирішення конфліктної ситуації. (2)	Психологічний аналіз протиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення. (1)	Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення (1)	Конфлікти в організації та шляхи їх вирішення (1)
Теми практичних занять	1 Становлення конфліктології. Поняття конфлікту. (11)	2 Види конфліктів та стратегії реагування у конфліктній ситуації. (11)	3 Управління конфліктами. Вирішення конфліктної ситуації. (11)	4 Психологічний аналіз притиріч і конфліктів у педагогічній взаємодії, шляхи їх запобігання і вирішення. (11)	5 Особливості сімейних конфліктів та шляхи їх вирішення. (11)	6 Конфлікти в організації та шляхи їх вирішення. (11).
Самостійна робота	Есе (20 балів)					
ІНДЗ	Творча робота (30 балів)					
Модульна контрольна робота	25 балів			25 балів		
	Коефіцієнт – 1,74					
Разом:	100 балів					